

Toegepaste en Technische Wetenschappen

'Connecting Innovators'

Call for proposals

Perspectief

**Nieuwe technologie mogelijk maken in de topsectoren
Call voor publiek-private onderzoeksprogramma's**

2018/2019

Deadlines Perspectiefronde 2018/2019

Fase 1: Programma-initiatief: aanmelden op website: Dinsdag 6 november 2018, 14.00 CET

Fase 2: Programmaontwerp: indienen ontwerp: Donderdag 6 december 2018, 14.00 CET

Fase 3: Programmavoorstel: indienen uitgewerkt voorstel: Donderdag 16 mei 2019, 14.00 CET

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Publiek-private onderzoeksprogramma's van NWO-domein TTW.	1
1.2	Missiegedreven innovatie	1
1.3	Missie van NWO-domein Toegepaste en Technische Wetenschappen	2
1.4	Beschikbaar budget	2
1.5	Geldigheidsduur call for proposals	2
2	Doel	3
3	Richtlijnen voor aanvragers	4
3.1	Inleiding en wijzigingen t.o.v. van voorgaande Perspectief rondes	4
3.2	Specifieke bepalingen	4
3.3	Wie kan aanvragen	9
3.4	Herindiening	11
3.5	Wat kan aangevraagd worden	11
3.6	Wanneer kan aangevraagd worden	16
3.7	Het opstellen van de aanvraag	16
3.8	Het aanmelden en indienen van een aanvraag	16
4	Procedure en beoordeling	17
4.1	Procedure	17
4.2	Criteria	22
4.3	Na honorering	23
4.4	Monitoring, Open Access, datamanagement en Nagoya Protocol	23
5	Contact	25
6	Tijdspad Perspectief	26
7	Bijlagen en relevante verwijzingen	27

1 Inleiding

1.1 Publiek-private onderzoeksprogramma's van NWO-domein TTW.

NWO-domein Toegepaste en Technische Wetenschappen (NWO-domein TTW) is op zoek naar nieuwe onderzoeksprogramma's in het kader van Perspectief voor de Topsectoren.

Perspectief is ontworpen als instrument voor het innovatiebeleid van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Jaarlijks stelt NWO-domein TTW een onderzoeksbudget beschikbaar waarmee nieuwe, uitdagende onderzoeksprogramma's binnen de toepassingsgerichte en technische wetenschappen worden ontwikkeld en gefinancierd.

1.2 Missiegedreven innovatie

In de Kamerbrief Missiegedreven Innovatiebeleid met Impact van 13 juli 2018 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat de Kamer geïnformeerd over de nieuwe aanpak van het topsectorenbeleid. In de brief worden vier thema's/maatschappelijke uitdagingen genoemd waarop inzet op het gebied van wetenschap, toegepast onderzoek en innovatie onontbeerlijk is:

- i) energietransitie en duurzaamheid,
- ii) landbouw, water en voedsel,
- iii) gezondheid en zorg,
- iv) veiligheid (waaronder cyber-, defensie- en waterveiligheid).

Daarnaast wordt het belang van sleuteltechnologieën genoemd. De economische kansen van de maatschappelijke uitdagingen en de ambitie om een vooraanstaande rol te spelen op een aantal sleuteltechnologieën zijn daarom de centrale uitgangspunten in de vernieuwde topsectorenaanpak.

Perspectief-aanvragen 2018/2019 dienen ofwel een substantiële bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een van de sleuteltechnologieën¹ uit een van de acht categorieën ofwel bij te dragen aan een van de vier thema's/maatschappelijke uitdagingen.

Het TTW-financieringsinstrument Perspectief richt zich op het realiseren van economische en maatschappelijke impact op voor Nederland relevante thematische gebieden. Dit gebeurt door vernieuwende technologische kennis tot toepassing te brengen in samenspraak en samenwerking met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en (eind)gebruikers.

NWO domein TTW nodigt onderzoekers en gebruikers uit om gezamenlijk nieuwe programma's in te dienen in het kader van TTW-Perspectief. In deze brochure vindt u de richtlijnen aan de hand waarvan u uw programma-initiatief, programma-ontwerp (max. 7 A4) en een programmavoorstel (max. 37 A4) opstelt.

NWO-domein TTW maakt deel uit van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO; zie ook www.nwo.nl). Als zodanig verstrekt NWO-domein TTW tweede geldstroomsubsidies.

---

¹ Uit: 'Quantitative Analysis of Dutch Research and Innovation in Key Technologies', Elsevier Research Intelligence on behalf of the Ministry of Economic Affairs and Climate, <https://www.government.nl/documents/reports/2018/06/01/quantitative-analysis-of-dutch-research-and-innovation-in-key-technologies>

1.3 Missie van NWO-domein Toegepaste en Technische Wetenschappen

NWO-domein TTW verbindt mensen en middelen om wetenschapsbreed technologie en technische kennis te ontwikkelen, die bijdragen aan het creëren van economische waarde en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

NWO-domein TTW doet dat door:

- het bij elkaar brengen van wetenschappelijke onderzoekers en potentiële gebruikers en door projecten te begeleiden naar optimale kansen voor kennisoverdracht, en
- het financieren van excellent toegepast en technisch-wetenschappelijk onderzoek.

TTW-onderzoek genereert waardevolle kennis. Naast excellente wetenschap wil NWO-domein TTW de toepassing van kennis bevorderen. Het geheel aan activiteiten dat tot doel heeft de kans op toepassing van de onderzoeksresultaten door derden te maximaliseren, duidt NWO-domein TTW aan met de term utilisatie. Om naast de wetenschappelijke kwaliteit ook utilisatie te bevorderen, wordt voor ieder project een gebruikerscommissie ingesteld.

NWO-domein TTW verwacht van de aanvragers en de gebruikers dat zij actief meewerken aan het bevorderen van utilisatie en medewerking verlenen aan de doelstelling van NWO-domein TTW om kennis over te dragen naar gebruikers. Bij utilisatie spelen gebruikers, gebruikerscommissies en intellectueel eigendom een cruciale rol.

Voor specifieke bepalingen over de gebruikerscommissie, cofinancieringseis en steunbrieven verderop in de brochure, de bijlagen en de brochure '[Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017](http://www.nwo.nl/ttw-aanvrager)' (www.nwo.nl/ttw-aanvrager).

1.4 Beschikbaar budget

Het beschikbare NWO-subsidiebudget voor dit programma is M€ 18,7.

1.5 Geldigheidsduur call for proposals

Deze call for proposals voor de Perspectief ronde 2018/2019 is geldig vanaf 4 oktober 2018.

2 Doel

Het Perspectief-instrument is gericht op het versterken van het Nederlandse kennis- en innovatiesysteem met hoogwaardig wetenschappelijk technologisch onderzoek, waarmee binnen de looptijd van het onderzoek een bijdrage geleverd wordt aan de economische kansen van de maatschappelijke uitdagingen en de verdere ontwikkeling van de sleuteltechnologieën (zie Overzicht met categorieën met sleuteltechnologieën op <https://www.nwo.nl/en/research-and-results/programmes/perspectief/key+enabling+technologies>).

De **doelstellingen** van Perspectief zijn:

- 1) De ontwikkeling van wetenschappelijk excellente kennis en hieruit voor het bedrijfsleven en de maatschappij relevante nieuwe technologie via een multidisciplinaire aanpak die bijdraagt aan de economische kansen van de vier maatschappelijke thema's uit het vernieuwde topsectorenbeleid;
- 2) Het opbouwen van intensieve en duurzame samenwerkingsrelaties binnen consortia tussen meerdere kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties;
- 3) Het creëren van meer focus en massa (coherentie) in het onderzoek op voor Nederland relevante thematische gebieden en sleuteltechnologieën; en
- 4) Het bevorderen van het valoriseren van de ontwikkelde kennis door maatschappelijke organisaties en (eind)gebruikers.

Bij voorkeur wordt de gehele keten van gebruikers betrokken waardoor het consortium maatschappelijke en economische impact kan realiseren. Deze samenwerking kan bijvoorbeeld zijn tussen academische instellingen en bedrijven (inclusief MKB), TO2-instellingen, academische ziekenhuizen, maatschappelijke partijen (bijv. NGO's, ANBI's), vakdepartementen, (regionale) overheden, hogescholen en overige instanties.

3 Richtlijnen voor aanvragers

3.1 Inleiding en wijzigingen t.o.v. van voorgaande Perspectiefrondes

Het indienen van een Perspectief-aanvraag kent **3 fasen**. Een Perspectief-initiatief (fase 1) dient aangemeld te worden op de NWO website. De initiatief fase heeft als doel consortium vorming te stimuleren en partijen de gelegenheid te bieden te onderzoeken of aansluiting bij een initiatief mogelijk is. Het programma-ontwerp (fase 2) wordt geformuleerd door het consortium en wanneer succesvol in de eerste beoordelingsronde wordt het consortium uitgenodigd een uitgewerkt Perspectief-voorstel (fase 3) voor te bereiden en in te dienen.

Veranderingen t.o.v. voorgaande Perspectiefrondes:

- Perspectief-aanvragen 2018/2019 dienen ofwel een substantiële bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een van de sleuteltechnologieën uit een van de acht categorieën² ofwel bij te dragen aan een van de vier thema's/maatschappelijke uitdagingen: i) energietransitie en duurzaamheid, ii) landbouw, water en voedsel, iii) gezondheid en zorg, iv) en veiligheid (waaronder cyber-, defensie- en waterveiligheid).
- In lijn met de NWO strategie 2019-2022, *Verbinden van wetenschap en samenleving*, is het mogelijk om binnen de Perspectiefronde 2018/2019 Industrial en Societal doctorates aan te vragen.
- Om de programmatische meerwaarde en het behalen van de programmadoelstellingen op het gebied van utilisatie te bevorderen dient een separaat project 'Governance' gedefinieerd te worden. Het budget voor het project 'Governance' (incl. budget voor o.a. programmamanagement, programmatische activiteiten en uitwerking utilisatieplan) bedraagt maximaal 5% van de gevraagde subsidie van NWO.
- Er zijn diverse wijzigingen in de subsidiabele kosten ('Wat kan aangevraagd worden'). Bij het opstellen van een aanvraag maakt de aanvrager gebruik van zgn. modules. Deze bouwstenen, waarmee een aanvraag kan worden opgebouwd, zijn NWO-breed gestandaardiseerd.
- NWO factureert geen BTW bij cash-cofinanciering.

3.2 Specifieke bepalingen

3.2.1 Topsectoren en vernieuwd Topsectorenbeleid

Via de NWO-propositie 2018/2019 heeft NWO-domein TTW zich gecommitteerd aan het leveren van een bijdrage aan de uitvoering van het **Topsectorenbeleid**. NWO-domein TTW stelt de Perspectiefronde 2018/2019 uitsluitend open voor onderwerpen die in de innovatiecontracten van de Topsectoren worden genoemd of nadrukkelijk ondersteunend zijn roadmaps/ innovatieagenda's van de Topsectoren. Deze Topsectoren zijn: HTSM, Chemie, Water, Energie, Life Sciences & Health, Agri & Food, Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, Logistiek, Creatieve industrie en het doorsnijdende thema ICT. Ex-ante toetsing op passendheid in de actuele Topsector-roadmaps/ innovatieagenda's is verplicht. NWO-domein TTW zal hierin een coördinerende rol vervullen en de formulieren ten behoeve van ex-ante toetsing bij de betrokkenen van de Topsectoren onder de aandacht brengen.

² Uit: 'Quantitative Analysis of Dutch Research and Innovation in Key Technologies', Elsevier Research Intelligence on behalf of the Ministry of Economic Affairs and Climate, <https://www.government.nl/documents/reports/2018/06/01/quantitative-analysis-of-dutch-research-and-innovation-in-key-technologies>

Daarnaast dienen Perspectief-aanvragen 2018/2019 ofwel bij te dragen aan een van onderstaande vier thema's ofwel een substantiële bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een van de sleuteltechnologieën. De acht categorieën met sleuteltechnologieën zijn:

- Advanced Materials,
- Photonics and Light technologies,
- Quantum technologies,
- Digital technologies ,
- Chemical technologies,
- Nanotechnologies,
- Life science technologies en
- Engineering and Fabrication technologies.

Voor de sleuteltechnologieën die onder deze acht categorieën vallen verwijzen wij naar het '[Overzicht met categorieën met sleuteltechnologieën](#)' op www.nwo.nl/ket.

De vier thema's/maatschappelijke uitdagingen:

- energietransitie en duurzaamheid,
- landbouw, water en voedsel,
- gezondheid en zorg, en
- veiligheid (waaronder cyber-, defensie- en waterveiligheid).

3.2.2 Programma

Een Perspectiefprogramma is opgebouwd uit een coherente set van afzonderlijke projecten die allen bijdragen aan het behalen van de programmadoelstelling.

Het programmavoorstel moet gericht zijn op het ontwikkelen van nieuwe technologie en economische kansen van de maatschappelijke uitdagingen. Naast economische impact voor Nederland moet het Perspectief programma bij voorkeur ook bedrijvigheid in Nederland creëren. Het programmavoorstel heeft een wezenlijke en aantoonbare programmatische meerwaarde en heeft een duidelijk onderscheidend karakter t.o.v. andere initiatieven en/of netwerken.

3.2.3 Consortiumsamenstelling

Voor een perspectiefprogramma is het vormen van een sterk consortium belangrijk. In het consortium dienen **minimaal 3 universiteiten** vertegenwoordigd te zijn. De projecten binnen het programma hebben een **evenwichtige verdeling** over de deelnemende publieke onderzoeksinstituten. Het programma wordt niet in hoofdzaak aan één kennisinstelling uitgevoerd. De (potentiële) gebruikersdoelgroep van het programma omvat minimaal vijf bedrijven of andere gebruikersorganisaties.

In het consortium zijn naast universiteiten ook vertegenwoordigers van de gehele valorisatie en innovatieketen aanwezig, de zogenaamde **gebruikers** (zie paragraaf 3.2.4). (Potentiële) gebruikers van buiten het bedrijfsleven zijn toegelaten, maar de programma's moeten op zijn minst **economische valorisatie** als één van de doelstellingen hebben.

Minstens één bedrijfsvertegenwoordiger dient bereid te zijn om naast de hoofdaanvrager als medetrekker voor het programma op te treden.

3.2.4 Gebruikers en gebruikerscommissie

De gebruikers van onderzoek worden gedefinieerd als natuurlijke personen of rechtspersonen (nationaal of internationaal) die de resultaten van het onderzoek kunnen toepassen. Soms is er onderscheid te maken tussen directe gebruikers van de ontwikkelde kennis, meestal bedrijven,

en eindgebruikers, die de producten van die bedrijven afnemen. Beide hebben hun eigen rol in de innovatieketen en moeten benoemd worden in het utilisatieplan.

Het is expliciet de bedoeling dat potentiële technologiegebruikers en eindgebruikers buiten de eigen kring en buiten het onderzoeksgebied van de aanvragende onderzoekers van het begin tot het eind bij het project worden betrokken. De gebruikers moeten de kennis uit het onderzoek op de (middel)lange termijn kunnen toepassen. In de utilisatieparagraaf van de onderzoeksaanvraag moeten de (potentiële) gebruikers worden genoemd.

Na honorering van de onderzoeksaanvraag wordt per project een gebruikerscommissie ingesteld. In de gebruikerscommissie dienen minimaal vier gebruikers zitting te hebben, waarbij tenminste twee gebruikers afkomstig dienen te zijn uit het bedrijfsleven.

Bij sommige programma's ligt het voor de hand gebruikerscommissies te combineren of zelfs één grote gebruikerscommissie in te stellen. U kunt dit na honorering bespreken met de program officer van NWO. U dient in dit geval bij het maken van de IP afspraken hier rekening mee te houden omdat deze in de meeste gevallen op projectniveau worden gemaakt.

3.2.5 Buitenlandse bedrijven

Indien er in het buitenland sterke spelers zijn op een bepaald gebied, dan kunnen deze buitenlandse bedrijven bij het consortium betrokken worden. Voor buitenlandse bedrijven gelden dezelfde voorwaarden als voor Nederlandse bedrijven, waarbij ook gedacht dient te worden aan het plaatsnemen in de gebruikerscommissie die minimaal 1 x per jaar vergadert (reis- en verblijfkosten zijn op kosten van het bedrijf en kunnen niet gedeclareerd worden). Buitenlandse bedrijven kunnen onder dezelfde voorwaarden als Nederlandse bedrijven cofinanciering leveren.

3.2.6 Hogescholen en TO2 instellingen

Ook hogescholen en TO2 instellingen kunnen onderdeel zijn van het consortium en een belangrijke partij zijn in de kennisketen richting toepassing. Onderzoekers met een aanstelling aan een hogeschool of een TO2 instelling kunnen echter geen (mede)aanvrager zijn. Via de module Materieel kan een deel van het onderzoek bij een hogeschool of TO2 instelling worden bekostigd. Voor projecten kan maximaal 20% van de benodigde financiële middelen voor onderzoek bij een hogeschool of TO2 instelling worden ingezet. Voor Perspectief geldt dat deze 20%, naast per individueel project, ook over de totale programmakosten berekend mag worden. Voorwaarde is wel dat per project het bedrag dat kan worden opgevoerd voor hogescholen of TO2 instellingen minder dan 50% bedraagt van de benodigde financiële middelen van dat project.

3.2.7 Extra Project 'Governance'

Om de programmatische meerwaarde en het behalen van de programmadoelstellingen op het gebied van utilisatie te bevorderen dient, naast de inhoudelijke projecten, een separaat project 'Governance' gedefinieerd te worden. In dit project worden project overstijgende aspecten van uw programma opgenomen. De Programmaleider is de projectleider van dit project. De projectleiders van de inhoudelijke projecten en een vertegenwoordiging van de gebruikers vormen de gebruikerscommissie van dit project. Aangezien programma's in de verschillende wetenschapsgebieden zeer veel verschillende vormen kennen, en programma's verschillend van opbouw kunnen zijn, is het aan de aanvrager om te specificeren welke kosten nodig zijn. Het budget voor dit project 'Governance' is maximaal 5% van de gevraagde subsidie van NWO voor het hele programma. Voorbeelden van mogelijk activiteiten die binnen dit project bekostigd kunnen worden uit het beschikbare modules (zie hoofdstuk 3.5) voor project budget zijn:

- Aanstellen programmamanager: dit kan één van de betrokken aanvragers zijn (zie voor tarieven Module Personeel, module 1e) maar dit mag ook iemand zijn van buiten de universiteit, bijvoorbeeld van één van de gebruikers, een adviesbureau of van een andere organisatie (zie voor tarieven Module Projectmanagement).
- Programmatische activiteiten: u kunt hierbij denken aan programmadagen, een jaarlijks symposium, workshops en/of summerschool voor de aangestelde onderzoekers, site-visits etc. (Module Materieel)
- Budget voor het nader uitwerken van bijvoorbeeld de user requirements en/of het in kaart brengen wat er, naast onderzoek en innovatie, nodig is om vernieuwing daadwerkelijk geïmplementeerd te krijgen. (Module valorisatie/Impact)
- Het gedurende het programma verder uitwerken van het utilisatieplan voor het behalen van de programmadoelstellingen op het gebied van utilisatie. Onderdeel hiervan kan bijvoorbeeld zijn een haalbaarheidsstudie naar toepassingsmogelijkheden. (Module valorisatie/Impact)
- Budget voor verspreiding en implementatie van de resultaten van het programma. (Module valorisatie/Impact)

3.2.8 Cofinancieringseis

Per programma geldt dat minimaal **15% van de benodigde financiële middelen** voor de uitvoering van het onderzoek dient te bestaan uit **cash** cofinanciering door de gebruikers. Daarnaast dient per programma minimaal **30% van de totale programmakosten** (benodigde financiële middelen plus in-kind bijdragen) te bestaan uit **cofinanciering** door gebruikers (cash en/of in kind bijdrage). Zie in het document 'Bijlagen Perspectief 2018/2019' de 'voorbeeldberekeningen en de Excel file 'Financiële Planning Perspectief programma' (verplicht bij Fase 3) die op de Financieringspagina van Perspectief (via www.nwo.nl/perspectief) ter ondersteuning worden aangeboden.

De cofinancieringseis geldt voor het **gehele programma**, uitgezonderd het project 'Governance', en niet op projectniveau. Op deze manier kunnen wetenschappelijk goede projectinitiatieven, die niet aan de cofinancieringseis kunnen voldoen, gecompenseerd worden door andere projecten uit hetzelfde programma met een hoge gebruikersbijdrage. Wel dient NWO-domein TTW hoofdfinancier te zijn bij alle individuele projecten en dient minimaal 2/3 van de projecten individueel aan de gestelde cofinancieringseis te voldoen. Voor het extra project 'Governance' is geen cofinanciering vereist en deze telt niet mee in de berekening voor de minimaal verplichte cofinanciering.

Cofinanciering **wordt per project toegezegd** en geleverd. Cofinanciering kan bestaan uit financiële bijdragen en/of in-kind bijdragen.

Financiële bijdragen worden gebruikt ter dekking van een deel van de projectkosten. Cash cofinanciering wordt met NWO-domein TTW verrekend en de bijdragen worden samen met de TTW-bijdrage aan de onderzoeksgroep beschikbaar gesteld. De TTW-bijdrage en de financiële bijdragen door gebruikers vormen samen de benodigde financiële middelen voor het uitvoeren van het project.

Met in-kind bijdragen, ook wel in natura bijdragen genoemd, worden gekapitaliseerde personele en/of materiële bijdragen (zoals toegestaan in module 1 en 2) van gebruikers bedoeld die integraal onderdeel zijn van het project. Hiervoor gelden de voorwaarden uit het document '[Uurtarieven voor bijdragen in-kind door derden in de vorm van metingen](#)', terug te vinden op www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

In-kind bijdragen worden alleen geaccepteerd onder de voorwaarde dat het gedeelte dat door de gebruiker wordt ingebracht integraal onderdeel is van het werkplan en als identificeerbare

inspanning kan worden gevolgd. Begeleiding, consultancy en/of deelname aan de gebruikerscommissie (uren / reiskosten) vallen hier nadrukkelijk **niet** onder.

Gekapitaliseerde in-kind bijdragen die worden opgevoerd in de begroting moeten corresponderen met een steunbrief waarin de toezegging van de cofinanciering en de hoogte van het bedrag door de gebruiker wordt bevestigd.

De specifieke eisen m.b.t. de cofinancieringseis zijn te vinden in het document 'Bijlagen Perspectief 2018/2019 onderdeel 'Toelichting criteria Cofinanciering', op de Financieringspagina van Perspectief (via www.nwo.nl/perspectief) te vinden zijn.

3.2.9 Steunbrieven

NWO-domein TTW vraagt elke vorm van ondersteuning, cofinanciering in het bijzonder, te bevestigen middels een steunbrief. In het geval er cofinanciering wordt geleverd door gebruikers is een steunbrief verplicht. De steunbrieven zijn een onderdeel van de aanvraag en worden ter beoordeling voorgelegd aan commissieleden (Fasen 2 en 3) en internationale referenten (Fase 3).

NWO-domein TTW adviseert de aanvragers ervoor te zorgen dat de gebruikers met name het belang van het utilisatieplan voor hun bedrijfsvoering onderschrijven. De steunbrief dient te voldoen aan onderstaande vereisten. Zie ook 'Bijlagen Perspectief 2018/2019' onderdeel 'Vereisten steunbrief' (via www.nwo.nl/perspectief).

Voor een Perspectiefprogramma worden strikte **cofinancieringseisen en - criteria** gehanteerd (zie onder de specifieke bepalingen, paragraaf 3.2.8 'Cofinancieringseisen', het document 'Bijlagen Perspectief 2018/2019' via www.nwo.nl/perspectief).

Steunbrieven Fase 2

Om de beoordelingscommissie een weloverwogen oordeel te laten vormen over het programma-**ontwerp** in **Fase 2** over de commitment en steun aan het project of programma vragen wij in een steunbrief een aantal zaken te beschrijven:

- de interesse van de publieke/private partner in het beschreven thema/programma/project.
- de rol van deze publieke/private partner in het project of programma.
- waaruit hun bijdrage aan het beschreven thema bestaat of **zou kunnen** bestaan (cash en/ of in kind).

Onduidelijkheid over de (mogelijke) bijdragen van gebruikers en/of over het kunnen voldoen aan de cofinancieringseis bij verdere uitwerking **weegt mee** in de beoordeling in Fase 2 (selectie van programma-ontwerpen voor verdere uitwerking).

Steunbrieven Fase 3

Bij een Perspectief-**voorstel** (Fase 3) dienen gebruikers in steunbrieven duidelijk aan te geven:

- Waarom het onderzoeksthema en de utilisatiedoelstellingen belangrijk zijn voor hun bedrijf of organisatie;
- Waaruit hun bijdrage aan het beschreven thema bestaat (*cash* en/ of *in-kind*); het dient in deze fase te gaan om een onvoorwaardelijk commitment.
- Dat de gebruiker akkoord gaat met de voorwaarden die gelden voor deelname aan TTW projecten (zie [Brochure 'Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017'](#) op www.nwo.nl/ttw-aanvrager).

Vrijblijvende steunbrieven zijn niet gewenst en steunbrieven met ontbindende voorwaarden worden niet geaccepteerd in Fase 3.

De specifieke eisen m.b.t. de steunbrieven zijn te vinden in het document 'Bijlagen Perspectief 2018/2019' (via www.nwo.nl/perspectief).

3.2.10 Intellectueel Eigendom & publicatie-afspraken

In de kennisoverdracht tussen onderzoek en gebruikers binnen NWO-programma's en – projecten is het van belang dat onderzoeksresultaten op een verantwoorde wijze behandeld worden met het oog op bijdragen aan de wetenschap en het toepassen van kennis. NWO wil enerzijds de onderzoeksresultaten zo breed mogelijk exploiteren en publiceren en anderzijds de samenwerking tussen onderzoekers en meerdere organisaties stimuleren.

In het van toepassing zijnde 'Beleid Intellectueel Eigendom (IE)', te vinden in het document 'Bijlagen Perspectief 2018 2019' op Financieringspagina van Perspectief (via www.nwo.nl/perspectief) en de Publicatie-afspraken van NWO-domein TTW (onderdeel van de '[Brochure Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017](#)'), zijn de spelregels hierover vastgelegd.

Voor personeel in dienst van de start-up ten behoeve waarvan de haalbaarheidsstudie wordt aangevraagd zoals bedoeld in artikel 3.5.4 onder 4b van deze brochure, geldt dat zij afstand moeten doen van aanspraak op IE-rechten die voortvloeien uit de mede door TTW gefinancierde projectactiviteiten.

3.3 Wie kan aanvragen

3.3.1 Fase 1: Wie kunnen een Perspectief initiatief aanmelden op de NWO website?

Iedereen kan een Perspectief-initiatief aanmelden op de NWO website. De stappen die hiervoor genomen worden staan beschreven in hoofdstuk 4.1.

3.3.2 Fasen 2 en 3: Wie kunnen optreden als hoofd- en medeaanvragers?

Hoogleraren en universitaire (hoofd)docenten (of vergelijkbare posities), vast aangesteld aan:

- Nederlandse universiteiten
- Universitaire Medische Centra
- Prinses Máxima Centrum en het Nederlands Kanker Instituut (NKI)
- KNAW- en NWO-instituten
- het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek te Nijmegen
- Dubble-bundellijn bij de ESFR te Grenoble
- NCB Naturalis
- Advanced Research Centre for NanoLithography (ARCNL).

Onderzoekers met een 'tenure track'-aanstelling aan genoemde kennisinstellingen.

NWO definieert een 'tenure track'- aanstelling als een aanstelling voor ervaren wetenschappelijk onderzoekers met uitzicht op een vast dienstverband en een hoogleraarschap op termijn. De 'tenure track'- aanstelling moet schriftelijk zijn vastgelegd en gefinancierd worden uit structurele middelen van de kennisinstelling, hetgeen blijkt uit een schriftelijke verklaring van de universiteit. NWO-domein TTW zal verifiëren of de aanstelling aan deze voorwaarden voldoet.

Hoofd- en medeaanvragers met een deeltijdaanstelling

- Hoofdaanvragers en medeaanvragers die in deeltijd werken moeten in ieder geval over voldoende universitaire faciliteiten en budget beschikken om het project naar behoren te kunnen uitvoeren.
- Hoofdaanvragers en medeaanvragers moeten TTW-onderzoek uitvoeren in de tijd dat ze voor de kennisinstelling werken. Is dat niet het geval dan dient de andere

werkgever een afstandsverklaring te tekenen, zodat kenniseigendom voor NWO-domein TTW en de kennisinstelling(en) is gewaarborgd.

Wie kunnen *niet* aanvragen?

- Personeel met een nul aanstelling
- Personeel met een tijdelijk dienstverband (bijv. postdocs)
- Emeritus hoogleraren
- Personeel van instituten met een toegepaste of technologische doelstelling, zoals TNO, de Grote Technologische Instituten (GTI's) en het niet-universitaire deel van WUR
- Personeel van een door een doelsubsidie publiek-privaat gefinancierde kennisinstelling
- Personeel van buitenlandse kennisinstellingen
- Personeel van private partijen.

Tenminste drie onderzoekers verbonden aan tenminste **drie verschillende publieke onderzoekinstellingen** die in aanmerking komen voor NWO-domein TTW financiering dienen het programma-ontwerp (fase 2) en programmavoorstel (fase 3) in.

Een onderzoeker mag per Perspectiefronde **aan slechts één programma-ontwerp of programma-voorstel zijn/haar naam verbinden.**

Taken hoofd- en medeaanvragers

De hoofdaanvrager wordt door het NWO-domein TTW bureau beschouwd als de trekker van het initiatief en van het eventueel te honoreren programma gedurende de volledige looptijd en als contactpersoon gedurende de beoordelings- en selectieprocedure.

Kennisinstellingen mogen binnen deze voorwaarden niet dubbel geteld worden. Een instelling (bijv. een Universitair Medisch Centrum) is of indienende publieke kennisinstelling of (potentiële) gebruiker. Verschillende faculteiten van één en dezelfde universiteit worden niet beschouwd als verschillende publieke onderzoekstellingen.

NWO-domein TTW Perspectief staat niet open voor sterk lokaal/regionaal georiënteerde initiatieven.

Na honorering

De hoofdaanvrager van het uiteindelijk gehonoreerde programmavoorstel wordt door het TTW-bestuur benoemd tot programmaleider van het Perspectiefprogramma. De hoofdaanvrager van elk project binnen een programma wordt bij honorering projectleider. De programmaleider is verantwoordelijk voor de bewaking van de samenhang van het programma en het behalen van de in het programmavoorstel beschreven programmadoelen. De projectleiders hebben de plicht de binnen het programma goedgekeurde projecten conform het projectplan uit te voeren. Medeaanvragers moeten een actieve rol hebben bij de uitvoering van het project ((co)promotor en/of dagelijkse begeleiding onderzoekers aangesteld op het project) en kunnen in geval van meerdere participerende kennisinstellingen als deelprojectleider worden aangewezen.

De verantwoordelijkheid van de programmaleider c.q. programmacommissie ontslaat projectleiders niet van de plicht de binnen het programma goedgekeurde projecten conform het projectplan uit te voeren (zie [NWO Subsidieregeling](#) EN '[Richtlijnen gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017](#)', deze kunt u vinden op www.nwo.nl/ttw-aanvrager).

3.4 Herindiening

Een programmavoorstel met vergelijkbare probleemstelling en/of (geheel of gedeeltelijk overlappend) onderzoeksprogramma en consortium kan maximaal in drie (3) Perspectiefrondes worden ingediend. Vanaf Perspectief 2019/2020 wordt dit teruggebracht naar maximaal twee (2) Perspectiefrondes.

U dient in uw aanvraag aan te geven wanneer u een geheel of gedeeltelijk overlappend onderzoeksprogramma heeft ingediend in een ander financieringsinstrument van NWO. Het is niet toegestaan om voor dezelfde (onderzoeks)activiteiten uit meerdere NWO-instrumenten financiering te ontvangen.

3.5 Wat kan aangevraagd worden

Bij het opstellen van een aanvraag maakt de aanvrager gebruik van zgn. modules. Deze bouwstenen, waarmee een aanvraag kan worden opgebouwd, zijn NWO-breed gestandaardiseerd:

- Het domeinbestuur (NWO-domein TTW) bepaalt de beschikbare modules, hun omvang en het aantal keer dat een module mag worden gestapeld, afhankelijk van de doelstelling van het instrument en de behoeften van het onderzoeksveld en eventuele stakeholders waarmee wordt samengewerkt.
- De onderzoeker kiest vervolgens binnen dat kader welke combinatie van modules hij/zij nodig heeft om de onderzoeksvraag te beantwoorden, en in welke omvang.

Er is de mogelijkheid voor de aanvrager om modules meer dan eens aan te vragen als daartoe in deze Perspectiefbrochure de mogelijkheid wordt geboden.

De minimale omvang van de TTW-bijdrage per programma bedraagt **M€ 1,5**, inclusief btw. De maximale TTW-bijdrage per programma bedraagt **M€ 4**, inclusief btw.

De maximale TTW-bijdrage per project bedraagt € 750.000 inclusief btw. Bij projecten met een investeringskarakter (> €250.000 aan investeringen) bedraagt de TTW-bijdrage maximaal M€ 1 inclusief btw.

Voor een aanvraag binnen deze ronde zijn op projectniveau de volgende modules beschikbaar:

1. Personele kosten
2. Materiële kosten
3. Investeringskosten
4. Valorisatie/Impact
5. Internationalisering
6. Projectmanagement

3.5.1 Module Personeel

Er kan budget worden aangevraagd voor de aanstelling van tijdelijk personeel: a) Promovendus/PDEng/MD PhD; b) Postdoc; c) NWP; e) Vervanging; f) Personeel Overig WP

Voor de inzet van tijdelijk personeel worden de tarieven gehanteerd zoals die bij NWO-domein TTW gebruikelijk zijn:

- Tarieven VSNU-akkoord voor kennisinstellingen volgens de NWO-regeling zonder opslag voor het risico van werkloosheid;
- NFU-tarieven voor universitair medische centra;

Er is geen limiet aan het aantal maal dat personele modules 1a – 1^e kunnen worden ingezet in aanvragen in deze Perspectief call.

NB: Vergoedingen voor promotiestudenten/beursalen aan een Nederlandse universiteit komen niet in aanmerking voor subsidie van NWO.

Module 1a) Promovendus/promovenda/PDEng/MD-PhD

De richtlijn is dat 1,0 fte promovendus voor 48 maanden of 0,8 fte voor 60 maanden aangevraagd kan worden. Indien voor de uitvoering van het voorgestelde onderzoek een afwijkende aanstellingsduur gewenst wordt, kan, mits goed gemotiveerd, van de richtlijn worden afgeweken (bijvoorbeeld PDEng 2 jaar of MD-PhD langer dan 4 jaar).

In lijn met de NWO strategie mogen ook **Industrial en Societal Doctorates** worden aangevraagd. In geval van aanstelling van een Industrial of Societal Doctorate dient de private of publieke organisatie waarbij de doctorate promoveert, zorg te dragen voor (een deel van) de salariskosten. Deze bijdrage mag onderdeel uitmaken van de minimale vereiste cofinanciering.

De salariskosten worden vergoed volgens de afspraken in het akkoord 'Bekostiging wetenschappelijk onderzoek' met de VSNU en zijn gebaseerd op de CAO van de Nederlandse universiteiten. De kosten zijn inclusief een eenmalige persoonsgebonden benchfee (€ 5.000) ter stimulering van de wetenschappelijke carrière van de door NWO gefinancierde projectmedewerker (onder meer de promotiekosten). Het akkoord en de maximumbedragen voor personeelslasten zijn te vinden op <http://www.nwo.nl/akkoordbekostiging> en onder '[Vaste tarieven salaristabellen TTW \(vanaf 01-07-2006\)](#)' op www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

Module 1b) Postdoc

De richtlijn is dat voor de aanstelling van een postdoc gekozen kan worden voor een looptijd tussen 12 en 48 maanden met een minimale omvang van 0,5 fte. De minimale omvang van de aanstelling is 0,5 fte voor 12 maanden. Deze inzet kan wel over een langere of kortere periode gespreid worden, bijvoorbeeld over de gehele looptijd van het project.

Indien men een expertise gedurende kortere tijd wenst in te zetten staat hiervoor het materieel krediet ter beschikking.

De salariskosten worden vergoed volgens de afspraken in het akkoord 'Bekostiging wetenschappelijk onderzoek' met de VSNU en zijn gebaseerd op de cao van de Nederlandse universiteiten.

De door NWO gefinancierde projectmedewerker ontvangt bovenop de salariskosten een eenmalige persoonsgebonden benchfee (€ 5.000) ter stimulering van de wetenschappelijke carrière van de door NWO gefinancierde projectmedewerker. Het akkoord en de maximumbedragen voor personeelslasten zijn te vinden op <http://www.nwo.nl/akkoordbekostiging> en onder '[Vaste tarieven salaristabellen TTW \(vanaf 01-07-2006\)](#)' op www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

Module 1c) Niet-wetenschappelijk Personeel (NWP)

Voor de aanstelling van niet-wetenschappelijk personeel, specifiek noodzakelijk voor het aangevraagde onderzoeksproject, kan in deze module maximaal € 100.000 aangevraagd worden. Het kan hier gaan om bijvoorbeeld student-assistenten, programmeurs, technisch assistenten, analisten etc. Deze module kan alleen aangevraagd worden in combinatie met modules 1a en/of 1b.

De minimale omvang van de aanstelling is 0,5 fte gedurende 12 maanden. De minimale aanstelling kan over een langere periode gespreid worden. Indien men een expertise gedurende kortere tijd wenst in te zetten staat hiervoor het materieel krediet ter beschikking. De salariskosten zijn afhankelijk van het niveau en worden vergoed volgens de afspraken in het meest recente akkoord 'Bekostiging wetenschappelijk onderzoek' met de VSNU en zijn gebaseerd op de CAO van de Nederlandse universiteiten. Het akkoord en de maximumbedragen voor personeelslasten zijn te vinden op

<http://www.nwo.nl/akkoordbekostiging> en onder '[Vaste tarieven salaristabellen TTW \(vanaf 01-07-2006\)](#)' op www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

Module 1e) Vervanging

Deze module kan **alleen** worden aangevraagd binnen het extra project 'Governance' en voor zover het taken met betrekking tot programmamanagement betreft. In deze module kan vervanging van de hoofd- en/of medeaanvrager(s) voor vrijstelling van bijvoorbeeld onderwijs-, bestuur- en beheerstaken worden aangevraagd.

Voor de vervangingssubsidie, aangevraagd binnen het project 'Governance' geldt een maximale omvang van 60 maanden gebaseerd op 0,2 fte op het niveau van de postdoc medewerker zoals beschreven in module 1b, tarieven volgens VSNU akkoord. Dit budget is bedoeld voor vrijstelling van de aanvrager(s) voor onderwijs- en begeleidingstaken ten behoeve van de inzet van de aanvrager voor taken met betrekking tot programmamanagement. Hiermee kan de werkgever de kosten dekken van de vervanger die het niet-onderzoeksdeel van de taken van de aanvrager(s) overneemt (zoals onderwijs-, bestuurs- en beheerstaken).

Module 1f) Overig WP

Budget voor overig wetenschappelijk personeel, zoals drs., ir., AIOS (arts in opleiding tot specialist), ANIOS (arts niet in opleiding tot specialist), dat noodzakelijk is voor het aangevraagd onderzoeksproject. Deze module kan alleen aangevraagd worden in combinatie met module 1a en/of 1b. De aanstelling bij 1,0 fte is maximaal 48 maanden en bij deeltijd maximaal 60 maanden. De minimale omvang van de aanstelling is 0,5 fte gedurende 12 maanden. Deze inzet kan wel over een langere of kortere periode gespreid worden, bijvoorbeeld over de gehele looptijd van het project. De maximumbedragen voor personeelslasten zijn te vinden op onder '[Vaste tarieven salaristabellen TTW \(vanaf 01-07-2006\)](#)' op www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

3.5.2 Module Materieel

Voor materieel kan binnen deze module budget aangevraagd worden gespecificeerd naar de onderstaande drie categorieën:

Projectgebonden goederen/diensten

- verbruiksgoederen (glaswerk, chemicaliën, cryogene vloeistoffen, etc.)
- meet- en rekentijd (bijv. supercomputertoegang, etc.).
- kosten voor aanschaf of gebruik van dataverzamelingen (bijv. CBS)
- toegang tot grote (inter)nationale faciliteiten (bijv., cleanrooms³, synchrotrons, datasets, etc.)
- werk door derden (bijv. laboratoriumanalyses, dataverzameling, etc.)
- personele kosten voor een kleinere omvang dan aangeboden in module 1.

Reis- en verblijfskosten

- reis- en verblijfskosten (nationaal en internationaal)
- congresbezoek (maximaal 2 per jaar)
- veldwerk
- werkbezoek

Uitvoeringskosten

- zelf te organiseren binnenlands symposium/conferentie/workshop

---

³ Kostenvergoeding voor het gebruik van cleanrooms volgens de NWO-domein TTW 'Cleanroomregeling', zie www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

- kosten Open Access publiceren
- kosten datamanagement
- kosten werving (incl. advertentiekosten)
- kosten voor vergunningaanvragen (bijv. dierproeven)

Niet aangevraagd kunnen worden:

- Basisvoorzieningen binnen de instelling (bijvoorbeeld laptops, bureaus etc.)
- Onderhouds- en verzekeringskosten
- Klinische trials.

Aan materieel krediet kan maximaal € 15.000 per jaar per fte wetenschappelijke positie (modules 1a, 1b en/of 1e) worden aangevraagd. Indien het maximumbedrag van € 15.000 per jaar per fte wetenschappelijke positie niet toereikend is voor het uitvoeren van het onderzoek, kan, mits goed gemotiveerd in de aanvraag, daarvan afgeweken worden.

3.5.3 Module Investeringsen

Voor investeringen in wetenschappelijk vernieuwende apparatuur en dataverzameling van (inter-)nationaal belang kunnen in deze module middelen worden aangevraagd. U moet de kosten voor investeringen uitgebreid specificeren en motiveren.

Subsidiabel zijn:

- kosten voor investeringen in wetenschappelijke apparatuur en datasets;
- personeelskosten voor het opzetten van databases en de initiële digitalisering van het bibliografisch apparaat, indien deze niet gekocht kunnen worden;
- personeelskosten voor medewerkers met een specifieke en essentiële technische expertise noodzakelijk voor de ontwikkeling of bouw van een investering.

Bij het aanvragen van financiering voor personeelskosten moet worden onderbouwd waarom deze personeelskosten noodzakelijk zijn, waarom de betreffende faciliteit niet gekocht kan worden en waarom de benodigde personele expertise niet elders kan worden ingehuurd tegen vergelijkbare kosten.

Niet-subsidiabel zijn:

- kosten voor infrastructurele voorzieningen die tot de gebruikelijke infrastructuur gerekend kunnen worden;
- dataverzamelingen en eventuele bijbehorende software en bibliografieën die reeds op andere wijze beschikbaar zijn (zie hiervoor materiële kosten);
- overige personeelskosten, waaronder personeelskosten voor de exploitatie en het uitvoeren van onderzoek met de faciliteit;
- onderhoud en gebruik van de apparatuur, de kosten voor het gebruik van apparatuur door de onderzoekers die op een project aangevraagd worden kunnen via het materieel krediet aangevraagd worden.

In deze Perspectiefronde geldt geen maximum voor investeringen. Bij projecten met een investeringskarakter (> € 250.000 aan investeringen) bedraagt de TTW-bijdrage voor het project maximaal M€ 1. Voor deze Perspectiefronde is voor investeringen geen bijdrage van de universiteit verplicht.

3.5.4 Module Valorisatie/Impact: a) Kennisbenutting; b) Ondernemerschap

Deze module is zowel aan te vragen op projectniveau als op programmaniveau. In het laatste geval zet u de module in binnen het project 'Governance'.

Module 4a) Kennisbenutting

Het doel van deze module is het bevorderen van de benutting van de uit het onderzoek voortkomende kennis. De aangevraagde bijdrage mag niet hoger zijn dan € 25.000. Het aangevraagde bedrag moet gespecificeerd zijn. Indien het maximumbedrag niet toereikend is, kan, mits goed gemotiveerd in de aanvraag, daarvan afgeweken worden.

Aangezien kennisbenutting in de verschillende wetenschapsgebieden zeer veel verschillende vormen kent, is het aan de aanvrager om te specificeren welke kosten nodig zijn, bijvoorbeeld voor het maken van een lespakket, een haalbaarheidsstudie naar toepassingsmogelijkheden, of kosten voor het indienen van een octrooiaanvraag. Zie <https://www.nwo.nl/over-nwo/organisatie/nwo-onderdelen/ttw/werkwijze/kennisoverdracht> voor meer informatie over kennisbenutting.

Module 4b) Ondernemerschap

Het doel van deze module is het specifiek faciliteren en stimuleren van bedrijvigheid en ondernemerschap volgend op kennisontwikkeling en –benutting door onderzoekers. De aangevraagde bijdrage mag niet hoger zijn dan € 50.000. Het aangevraagde bedrag moet gespecificeerd zijn.

Subsidiabel zijn:

- kosten van personeel in dienst van de start-up ten behoeve waarvan de haalbaarheidsstudie wordt aangevraagd (indien reeds opgericht), voor zover zij projectactiviteiten uitvoeren in opdracht van de aanvrager; dan wel eigen arbeidskosten van de aanvrager en loonkosten van personeel in dienst van de onderneming.
- kosten voor octrooibeschermtijd gedurende de looptijd van het project.
- overige direct aan het project gerelateerde kosten. Ook vallen onder deze post kosten voor opleiding in ondernemersvaardigheden.

De genoemde kostensoorten dienen in de aanvraag nader gespecificeerd te worden.

Niet subsidiabel zijn:

- algemene bedrijfskosten (zoals oprichtings-, notaris-, accountant- en administratiekosten, etc.)

3.5.5 Module Internationalisering: b) Money follows Cooperation

Module 5b) Money follows Cooperation (MfC)

Het doel van deze module is het stimuleren van internationale samenwerking via het principe Money follows Cooperation, waarbij nationaal onderzoeksbudget voor grensoverschrijdende samenwerking wordt ingezet. Money follows Cooperation biedt de mogelijkheid om toegevoegde waarde te creëren voor individuele onderzoeksprojecten door expertise uit het buitenland in te zetten die in Nederland niet op het voor het project gewenste niveau beschikbaar is. Het betreft hier expertise bij organisaties buiten Nederland, die een publieke taak hebben en onafhankelijk zijn in de uitvoering van onderzoek. De aanvrager moet in de aanvraag overtuigend aantonen dat de betreffende expertise niet in Nederland beschikbaar is. Dit wordt in het beoordelingsproces getoetst. Is dit onvoldoende overtuigend dan kunnen de middelen voor deze module niet beschikbaar gesteld worden.

Daarnaast beschrijft de aanvrager in de begroting de omvang van de voor deze module in te zetten middelen. Hiervoor bestaat in beginsel geen limiet.

3.5.6 Module Projectmanagement

Deze module kan alleen aangevraagd worden binnen het project 'Governance'.

Onder projectmanagement wordt onder andere verstaan: het optimaal vormgeven van de organisatiestructuur van het consortium, ondersteuning van het consortium en de hoofdaanvrager, het bewaken van de samenhang, voortgang en eenheid van het programma, en de afstemming tussen de deelprojecten binnen het programma en organisatie van programmatische activiteiten. Ook externe partijen mogen deze taken uitvoeren, zie beschrijving project 'Governance' onder de Specifieke bepalingen, eerder in deze brochure.

De voor deze post aan te vragen subsidie kan bestaan uit materiële of uitvoeringskosten en personele kosten. Voor het bepalen van het uurtarief kan worden uitgegaan van het kostendekkend tarief inclusief de hierbij geldende opslagen uit de integrale loonkostentabel van de Handleiding Overheidstarieven 2017, tabel 2.2 HOT 2017 tot maximum schaal 16. Het deel van (commerciële) uurtarieven dat voornoemde tarieven overschrijdt, is niet subsidiabel en kan daarom niet worden opgenomen in de begroting.

3.6 Wanneer kan aangevraagd worden

- Fase 1: De deadline voor het publiceren van een Perspectief-initiatief én het insturen van een formulier Passendheid Topsectoren is **dinsdag 6 november 2018**, om 14:00 uur CE(S)T.
- Fase 2: De deadline voor het indienen van een Perspectief programma-ontwerp is **donderdag 6 december 2018**, om 14:00 uur CE(S)T.
- Fase 3: De deadline voor het indienen van een Perspectief programmavoorstel (alleen na uitnodiging door het TTW bestuur) is **16 mei 2019**, om 14:00 uur CE(S)T.

Aanvragen die na de deadline worden ingediend, worden niet in behandeling genomen. Bij afwijking van de richtlijnen zoals beschreven in deze brochure zal uw programmaontwerp/voorstel **niet** in behandeling worden genomen. In geval van kleine onvolkomenheden kan het TTW-bureau ervoor kiezen u te verzoeken binnen drie werkdagen (Fase 2) of vijf werkdagen (Fase 3) een aangepaste versie in te dienen.

3.7 Het opstellen van de aanvraag

Op de website kunt u uw programma-initiatief (Fase 1) aanmelden. Zie tevens onder paragraaf 4.1.1.

Voor Fase 2 en 3:

- Download het aanvraagformulier vanaf de website van NWO (onderaan de webpagina van het financieringsinstrument Perspectief (via www.nwo.nl/perspectief).
- Vul het aanvraagformulier in.
- Sla het formulier op als pdf.
- Sla de verplichte bijlagen en formulieren zoals genoemd in paragrafen 4.1.2 en 4.1.3 op als pdf .

Meer details staan in Hoofdstuk 4 van deze brochure.

3.8 Het aanmelden en indienen van een aanvraag

Het aanmelden van een programma-initiatief (Fase 1) kan via webformulier <https://www.nwo.nl/en/research-and-results/programmes/perspectief/application+programme+initiative>.

Het indienen van een aanvraag, zowel in Fase 2 als Fase 3, kan alleen via het sturen van een e-mail met bijlagen naar ttw-perspectief@nwo.nl.

4 Procedure en beoordeling

4.1 Procedure

4.1.1 Procedure Fase 1: Programma-initiatief, publicatie en toetsing

Publicatie van het initiatief is een **verplichte voorwaarde** voor het indienen van een programma-ontwerp bij NWO-domein TTW maar wordt **niet** meegenomen in de beoordeling door de referenten of commissie (Fase 2 en 3).

Het Perspectiefinstrument richt zich specifiek op de ontwikkeling van nieuwe technologieën en mogelijk nieuwe (multidisciplinaire) samenwerking. NWO-domein TTW hecht eraan dat onderzoeksthema's in openheid en dialoog worden opgezet waarbij bij voorkeur ook nieuwe partners worden betrokken. Om in aanmerking te komen voor het indienen van een programma-ontwerp is het daarom verplicht vooraf uw programma-initiatief te publiceren via de TTW-website. Door publicatie van de Perspectief-initiatieven wil NWO-domein TTW de toegankelijkheid van Perspectiefprogramma's voor nieuwe onderzoeksgroepen mogelijk maken of vergroten en krachtenbundeling bevorderen. Bovendien krijgt NWO-domein TTW hierdoor vóór de daadwerkelijke indiening van de programma-ontwerpen inzicht in de diversiteit aan onderzoeksthema's en in de aanstaande aanvraagdruk en maakt het proactief handelen in de verdere procedure mogelijk.

Het organiseren van een matchmakingbijeenkomst is optioneel, maar het wordt aanbevolen om een dergelijke bijeenkomst in samenwerking of afstemming met één of meer TKI's te organiseren. Bij voorkeur worden de thema-afbakening en mogelijke invulling en architectuur van het programma daarbij besproken en worden de relevante onderzoeksgemeenschap en verdere stakeholders daarvoor uitgenodigd dan wel in de bijeenkomst geïdentificeerd.

Meld uw programma-initiatief zo snel mogelijk. Een eventuele matchmakingbijeenkomst of workshop kan hierbij tevens worden aangekondigd. NWO-domein TTW adviseert u deze bijeenkomst zo snel mogelijk, maar vóór **16 november 2018**, te organiseren zodat deze nog tot input kan leiden voor het in te dienen programma-ontwerp.

Uw programma-initiatief bevat:

- voorlopige titel van de themasuggestie;
- eventuele thema-afbakening;
- contactpersoon/trekker van het thema;
- namen en instelling/bedrijf van de overige initiatiefnemers;
- Topsector(en), Sleuteltechnologie(ën) inclusief categorie en thema/Maatschappelijke uitdagingen
- optioneel: datum, tijdstip en locatie van de openbare bijeenkomst.

U kunt uw programma-initiatief tot en met dinsdag **6 november 2018, 14.00 CET** op de TTW-website aanmelden via een invulformulier op <https://www.nwo.nl/onderzoek-en-resultaten/programmas/perspectief>.

Toetsing passendheid. Passendheid in de actuele Topsector-roadmaps/ innovatieagenda's is verplicht. Daarnaast dienen Perspectief-aanvragen 2018/2019 ofwel bij te dragen aan een van de vier thema's/maatschappelijke uitdagingen ofwel een substantiële bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een van de sleuteltechnologieën uit de 8 categorieën. De acht categorieën met sleuteltechnologieën zijn Advanced Materials, Photonics and Light technologies, Quantum technologies, Digital technologies, Chemical technologies, Nanotechnologies, Life science technologies en Engineering and Fabrication technologies (zie

voor de sleuteltechnologieën die hier onder vallen het ['Overzicht met categorieën met sleuteltechnologieën'](#) op www.nwo.nl/ket.

Voor de ex ante toetsing dient u het formulier in te vullen waarin de programmaleider een schriftelijke toelichting geeft op welke manier het programmavoorstel een expliciete bijdrage levert aan één of meer Topsector roadmap(s)/innovatieagenda('s), de (categorie) sleuteltechnologieën en maatschappelijke uitdagingen.

Het hiervoor bestemde formulier 'Beoordeling Passendheid Perspectief 2018-2019' kan gedownload worden van website (via <https://www.nwo.nl/perspectief>).

De **deadline** voor het indienen van deze toelichting is dinsdag **6 november 2018, 14.00 uur CET**. U kunt deze per e-mail sturen t.a.v. naar ttw-perspectief@nwo.nl.

De toelichting op passendheid in de actuele Topsector roadmaps/innovatieagenda's wordt vervolgens door NWO-domein TTW doorgestuurd naar de roadmaptrekker/contactpersoon van de eerst genoemde topsector. De roadmaptrekker/contactpersoon bepaalt, op basis van deze toelichting, of een voorstel al dan niet binnen de Topsector roadmap/innovatieagenda past. Indien de roadmaptrekker/ contactpersoon verhinderd is of er mogelijk sprake is van belangenverstremgeling zal voor de desbetreffende persoon een vervanger worden gevraagd of zal deze taak gedelegeerd worden aan de NWO-trekker. Het TTW-bestuur neemt het door de roadmaptrekker/contactpersoon, dan wel de NWO-trekker, genomen besluit over de passendheid binnen een roadmap van de Topsector over. NWO coördineert de toetsing op de bijdrage aan een sleuteltechnologie(ën). De toets op bijdrage aan een van de vier thema's/ maatschappelijke uitdagingen zal naar verwachting plaatsvinden door de Topsector die trekker is van dit thema, waarbij getracht wordt de bij het thema betrokken vakdepartementen te betrekken.

Voorstellen waarvan inpassing niet of onvoldoende onderbouwd is of waarvan de roadmaptrekker/ contactpersoon/NWO een negatief oordeel geeft over de inpassing/bijdrage zullen worden uitgesloten van verdere deelneming aan de Perspectiefronde.

4.1.2 Procedure Fase 2: Programma-ontwerp

Uw programma-ontwerp bevat een schets met onderbouwing van de onderzoekslijnen en het type en aantal projecten daarbinnen die nodig zouden zijn om de doelstelling(en) van het programma te halen. Uw programma-ontwerp bevat een schatting en onderbouwing van de financiële middelen die nodig zijn om het voorgestelde onderzoeksdoel te bereiken (zie 3.3 'Wat kan aangevraagd worden'). Deze geschatte omvang van het beoogde programma bedraagt niet minder dan M€ 1,5, incl. btw en niet meer dan M€ 4, incl. btw aan NWO-domein TTW bijdrage (kosten voor materiaal en investeringen inclusief btw opnemen).

Verplicht invulformaat voor het indienen van programma-ontwerpen

Het verplichte invulformaat en de richtlijnen voor het opstellen van een programma-ontwerp kunt u downloaden via www.nwo.nl/perspectief. Het programma-ontwerp (sectie 1 t/ m 6) bestaat uit **maximaal 7 pagina's** (ingevuld formulier) **en** de 4 verplichte bijlagen van sectie 7. Aanvullende bijlagen zijn niet toegestaan.

Indienen programma-ontwerpen

De deadline voor het indienen van programma-ontwerpen is **donderdag 6 december 2018, 14.00 CET** via ttw-perspectief@nwo.nl o.v.v. 'Perspectiefronde 2018/2019' en nummer specifieke code P18-XX waarbij XX staat voor het nummer dat uw programma-initiatief heeft gekregen op de NWO-domein TTW website na indiening.

NB. Perspectief indieningen gaan NIET via ISAAC.

Niet in behandeling

Aanvragen die na de deadline worden ingediend, worden niet in behandeling genomen. Bij afwijking van de richtlijnen zoals beschreven in deze brochure zal uw programmaontwerp niet in behandeling worden genomen. In geval van kleine onvolkomenheden, bijvoorbeeld als het voorstel 7 pagina's overschrijdt, kan het TTW-bureau ervoor kiezen u te verzoeken binnen 3 werkdagen een aangepaste versie in te dienen. Het aangepaste programma-ontwerp dat NWO-domein TTW ontvangt buiten die termijn, neemt NWO-domein TTW definitief niet verder in behandeling. Dat geldt ook voor het aangepaste programma-ontwerp indien dat niet voldoet aan de gestelde criteria.

Beoordeling

De programmaontwerpen worden beoordeeld op de criteria beschreven in 4.2 door een multidisciplinaire beoordelingscommissie ingesteld door het TTW-bestuur.

Bekendmaking geselecteerde programma-ontwerpen

De hoofdaanvragers van de programma-ontwerpen ontvangen half februari 2019 schriftelijk bericht over het besluit van het bevoegd bestuur binnen NWO. De indieners van de geselecteerde programma-ontwerpen worden in de gelegenheid gesteld hun programma-ontwerp uit te werken tot een uitgebreid programmavoorstel.

Om nieuwe netwerkvorming te stimuleren worden de geselecteerde programma-ontwerpen via de TTW-website bekend gemaakt, met vermelding van de naam en contactgegevens van de hoofdindieners. Geïnteresseerde partijen kunnen mogelijk alsnog aanhaken op projectniveau.

4.1.3 Procedure Fase 3: Programmavoorstellen

Indien het door u ingediende programma-ontwerp is geselecteerd, krijgt u tot **donderdag 16 mei 2019 14.00 uur CET** de tijd om te komen van programma-ontwerp tot definitie van het programma-voorstel, precieze beschrijving van de daarbinnen gedefinieerde projecten, de benodigde financiële middelen (per project) en de benodigde cofinanciering van potentiële gebruikers.

Er is **een duidelijke één-op-één relatie** tussen het geselecteerde programmaontwerp en het programmavoorstel, qua scope van het thema, aanvragers (originele indieners + eventuele additionele groepen), 'community' en 'stakeholders', en aangevraagd budget. Wanneer er dringende redenen zijn om van deze één-op één relatie af te wijken moet hiervoor **vóór 15 april 2019** schriftelijke toestemming van het TTW-bureau zijn ontvangen. NWO-domein TTW zal deze toestemming alleen geven als naar het oordeel van NWO-domein TTW, een zwaarwegend belang in het geding is.

Verplicht formaat voor het indienen van programmavoorstellen

NWO-domein TTW hanteert een verplicht format voor Perspectief-programmavoorstellen. Het verplichte invulformat als ook het format voor de bij te voegen formulieren krijgt de hoofdaanvrager van het programma via een persoonlijke mail aangereikt.

Om iedereen gelijke kansen te bieden, bestaat het **programmavoorstel uit maximaal 37 pagina's, exclusief de steunbrieven**. Uw programmavoorstel dient vergezeld te zijn van de onderstaande volledig ingevulde formulieren. U mag **geen extra bijlagen** toevoegen met bijvoorbeeld figuren, tabellen e.d..

Programmaformulieren:

- Overzicht Financiën programma
- Formulier Reactie op aandachtspunten commissie

Projectformulieren:

- Formulier gegevens project (bevat Gegevens Aanvragers Project, Verklaring en ondertekening hoofdaanvrager project, Onderbouwing Projectbudget)

- Formulier Financiële Planning project
- Ingevuld (Engelse taal) formulier 'Datamanagement' op www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

Indienen van programmavoorstel en formulieren:

- Het programmavoorstel met de bijbehorende Engelstalige steunbrieven wordt als één pdf-bestand (zonder beveiliging) aangeleverd.
- Het programmaformulier 'Reactie op aandachtspunten commissie' wordt als afzonderlijk pdf-bestand aangeleverd.
- Het Gegevens Projectformulier (dit bevat 'Gegevens Aanvragers Project', 'Onderbouwing Projectbudget', en 'Verklaring en ondertekening hoofdaanvrager'), formulier 'Data management' en de Financiële Planning (xls) worden per project in één apart pdf-bestand aangeleverd.

U dient uw programmavoorstel **voor 16 mei 2019**, 14.00 CE(S)T in te dienen per email naar **ttw-perspectief@nwo.nl**. Gebruik in alle correspondentie omtrent uw programmavoorstel de **specifieke code P18-XX** die in een eerder stadium al aan uw programmaontwerp is gekoppeld vanuit NWO-domein TTW.

Toetsing programmavoorstellen op vormeisen en administratieve criteria

Na indiening wordt uw programmavoorstel door het TTW-bureau getoetst op administratieve criteria. Bij afwijking van de richtlijnen zoals beschreven in deze brochure zal uw programmavoorstel niet in behandeling worden genomen. In geval van kleine onvolkomenheden kan het TTW-bureau ervoor kiezen u te verzoeken binnen 5 werkdagen een aangepaste versie in te dienen. Het TTW-bureau kan er ook voor kiezen uw programmavoorstel voorwaardelijk in behandeling te nemen, wanneer bepaalde details nader dienen te worden onderzocht, bijvoorbeeld kwesties op het gebied van cofinanciering, intellectueel eigendom of 'freedom to operate'.

Niet in behandeling

Aanvragen die na de deadline worden ingediend, worden niet in behandeling genomen. Bij afwijking van de richtlijnen zoals beschreven in deze brochure zal uw programmavoorstel niet in behandeling worden genomen. In geval van kleine onvolkomenheden kan het TTW-bureau ervoor kiezen u te verzoeken binnen 5 werkdagen een aangepaste versie in te dienen.

Beoordeling door referenten

Ieder programmavoorstel wordt ter beoordeling (peer review) aan circa 4 onafhankelijke, bij voorkeur buitenlandse, referenten (expert reviewers) voorgelegd. De vragen die aan referenten worden voorgelegd vindt u het document 'Bijlagen Perspectief 2018 2019', 'Vragen aan referenten (expert-reviewers)' op <https://www.nwo.nl/perspectief>.

De schriftelijke beoordelingen van de referenten worden geanonimiseerd en gebundeld tot een zogeheten 'Referentencommentaar'.

Weerwoord door indieners

De hoofdaanvrager van het programmavoorstel wordt in de gelegenheid gesteld een schriftelijk weerwoord te leveren op de gebundelde referentbeoordelingen. Uw weerwoord is in de regel niet langer dan de tekst van de referentbeoordelingen. Referentbeoordelingen en weerwoord worden vervolgens gebundeld.

Wanneer de referentbeoordelingen voor u een reden zijn om uw programmavoorstel aan te passen, dan is dat toegestaan in beperkte mate:

- U kunt ervoor kiezen een als zwak beoordeeld project te schrappen indien dat de samenhang of doelen van het programma niet schaadt.
- U kunt ervoor kiezen de financiële planning van een project, of van het programma in totaal, naar beneden bij te stellen.

- Eventuele inhoudelijke aanpassingen ter versterking van het programmavoorstel, mits deze niet leiden tot een wezenlijke verandering van het voorgestelde (en inmiddels beoordeelde) onderzoeksplan (dit laatste is ter beoordeling van het TTW-bureau). Eventuele aanpassingen kunt u voorstellen in een schriftelijk addendum (hooguit 1 A4) bij uw weerwoord, dat u tegelijk met uw weerwoord toestuurt aan het TTW-bureau. Aanpassingen in de tekst van het (inmiddels beoordeelde) programmavoorstel worden niet geaccepteerd.

Beoordelingscommissie en interviews

De programmavoorstellen, het referentencommentaar, weerwoord en het formulier 'aandachtspunten voor de commissie' worden ter hand gesteld van de multidisciplinaire beoordelingscommissie ingesteld door het TTW-bestuur. Er wordt gestreefd om dit zoveel mogelijk dezelfde commissie te laten zijn die ook in een eerder stadium de beoordeling van de programmaontwerpen hebben verricht.

U wordt in de gelegenheid gesteld uw programmavoorstel mondeling toe te lichten door middel van een presentatie voor en een discussie met de beoordelingscommissie. Zodra de datum van de interview dag bekend is, wordt u hiervan op de hoogte gesteld. U kunt zich laten vergezellen door uw mede-indieners en/of vertegenwoordigers/trekkers vanuit de (potentiële) gebruikersgroep. Wanneer u niet in de gelegenheid bent uw programmavoorstel toe te lichten op vastgestelde datum, kunt u zich laten vervangen door een van de mede-aanvragers of ervoor kiezen beoordeeld te worden op basis van de schriftelijke informatie ter hand gesteld aan de commissie. Te zijner tijd ontvangt u detailinformatie over het tijdstip, de locatie en de inrichting van deze bijeenkomst, alsmede over de samenstelling van de beoordelingscommissie.

Kwaliteitseis

Om voor financiering in aanmerking te komen, dienen de Programmavoorstellen voor de individuele beoordelingscriteria Wetenschappelijke Kwaliteit en Utilisatie niet hoger te scoren dan 4.0. Daarnaast mag het gemiddelde van beide cijfers niet hoger zijn dan 3.5.

De betekenis van de cijfers binnen de beoordelingschaal is als volgt: 1. Uitstekend, 2. Uitstekend tot zeer goed, 3. Zeer goed, 4. Zeer goed tot goed, 5. Goed, 6. Goed tot matig, 7. Matig, 8. Matig tot ondermaats, 9. Ondermaats.

Besluitvorming en inlichten indieners

Op basis van het advies van de beoordelingscommissie, de door de commissie aangegeven prioriteringsvolgorde, de mogelijk opgevraagde aanvullende informatie van externe partijen, eventuele additionele strategische overwegingen en het beschikbare budget, zal het TTW-bestuur tot een beleidskeuze komen en besluiten welke programmavoorstellen worden gehonoreerd en afgewezen. Het TTW-bestuur stelt de omvang van het programmabudget vast, alsmede de middelen die worden toegewezen aan de binnen het programmavoorstel beschreven individuele projecten.

NWO voorziet alle uitgewerkte aanvragen van een kwalificatie. Deze kwalificatie wordt aan de aanvrager bekend gemaakt bij het besluit over al dan niet toekennen van financiering.

4.1.4 Belangenverstremgeling en handhaving deadlines

Gedragcode belangenverstremgeling NWO

Om aanvragers een faire beoordeling en transparantie te bieden, hanteert NWO-domein TTW een gedragscode belangenverstremgeling die in lijn is met de gedragscode belangenverstremgeling van NWO. In de gedragscode worden de mogelijke vormen van belangenverstremgeling geïdentificeerd en wordt aangegeven welke maatregelen worden genomen om belangenverstremgeling te voorkomen. Partijen waarop de gedragscode betrekking heeft, zijn: referenten, juryleden, commissieleden, leden van besluitnemende organen en medewerkers van NWO-domein TTW.

De volledige tekst van de gedragscode belangenverstrengeling die NWO-domein TTW hanteert, kunt u vinden op <http://www.nwo.nl/documents/nwo/juridisch/gedragscode-belangenverstrengeling-nwo>.

Handhaving deadlines

Het aanmelden van een programma-initiatief op de NWO-domein TTW website, het opsturen van het formulier ex-ante toetsing per e-mail (Fase 1) en het indienen van een programma-ontwerp (Fase 2) en programma-voorstel (Fase 3) wordt voorzien van een datum en tijdstempel van registratie en/of ontvangst.

Houd u er rekening mee dat ingediende programma-initiatieven (Fase 1) en -ontwerpen (Fase 2) met een datum en tijdstempel van 14.01 CE(S)T op de dag van de deadline of later, respectievelijk **niet** in aanmerking komen voor het indienen van programma-ontwerp (Fase 2) en -voorstel (Fase 3) en niet verder in behandeling kunnen worden genomen volgens de NWO-richtlijnen.

4.2 Criteria

De beoordelingscommissie beoordeelt de programma-ontwerpen (in Fase 2) en voorstellen (in Fase 3) op de twee criteria Wetenschappelijke kwaliteit en Utilisatie, waarbij onderstaande vragen worden meegenomen. Deze twee beoordelingscriteria wegen even zwaar.

Wetenschappelijke kwaliteit

1. Zijn de technisch-wetenschappelijke doelstellingen van het programma helder?
2. Is het voorgestelde onderzoek technisch-wetenschappelijk uitdagend?
3. Zijn de beschreven technisch-wetenschappelijke uitdagingen vernieuwend?
4. Is het programma onderscheidend en heeft het een duidelijke meerwaarde ten opzichte van andere bestaande onderzoeksinitiatieven?
5. Is de *scientific community* van voldoende kwaliteit en is de samenstelling geschikt om de gestelde programmadoelstellingen te behalen?
6. In hoeverre vormen de projecten één programma? Is de onderlinge samenhang tussen de projecten goed en de synergie duidelijk?
7. Dragen de verschillende projecten allen bij aan de programmadoelstellingen?
8. Maakt de organisatie van het programma het behalen van de wetenschappelijk doelstellingen op programmaniveau mogelijk?
9. Is het project 'Governance' voldoende sterk ingericht om de programmatische meerwaarde op het gebied van onderzoek te realiseren?

Utilisatie

1. Heeft het onderzoeksthema voldoende maatschappelijke relevantie en economische impact voor Nederland?
2. Is het onderzoek vraaggestuurd?
3. Is het noodzakelijk om het programma *nu* aan te pakken?
4. Is het utilisatieplan helder?
5. Zullen de voorgenomen stappen in het utilisatieplan daadwerkelijk leiden tot toepassing door gebruikers?
6. Is er voldoende overtuigende interesse getoond vanuit de gebruikersgroep?
7. Zijn alle facetten van mogelijke toepassing van resultaten afgedekt met relevante gebruikers? Is de gehele kennisketen betrokken?
8. Is er sprake van duidelijke interactie en samenwerking tussen onderzoekers en private en publieke partners in het consortium? Is het consortium behalve op wetenschappelijk onderzoek ook gericht op het bevorderen van samenwerking en valorisatie?
9. Kan met het aangevraagde budget en met het samengestelde consortium op het gekozen onderzoeksthema nationaal en internationaal echt het verschil gemaakt worden?

10. Is het project 'Governance' voldoende sterk ingericht om de programmadoelstellingen op het gebied van utilisatie te realiseren?

4.3 Na honorering

Het honoreringsbesluit van het TTW-bestuur leidt, na instemming van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en NWO, tot een voorwaardelijk vastgesteld programmabudget en tot voorwaardelijk gehonoreerde projecten. Elke betrokken projectleider ontvangt een honoreringsbrief met bijlagen, waarin de juridische en financiële randvoorwaarden van de financiering zijn vastgelegd en die door elke projectleider en elke onderzoeksinstelling afzonderlijk voor akkoord moeten worden getekend. De toegekende kredieten komen pas beschikbaar nadat de benodigde documenten ondertekend zijn ontvangen door NWO-domein TTW en er aan alle gestelde honoreringsvoorwaarden is voldaan.

NWO-domein TTW zal na honorering van het onderzoeksvoorstel de gebruikers die cofinanciering hebben toegezegd om een bevestiging van de cofinanciering vragen ('bevestiging verplichting derden') en in relevante gevallen afspraken nader vastleggen in een overeenkomst.

Het TTW-bureau behoudt zich het recht voor extra informatie of een uitgebreidere projectbeschrijving te verlangen van de indieners alvorens over te gaan tot het beschikbaar maken van de toegekende kredieten.

Na honorering van een aanvraag dient de onderzoeker de datamanagementparagraaf uit te werken in een datamanagementplan. Aanvragers kunnen hierbij gebruik maken van het advies van de referenten en commissie. Het project kan van start gaan zodra het datamanagementplan is goedgekeurd door het NWO-domein TTW.

Om te bevorderen dat de kennis uit het onderzoek ook daadwerkelijk en effectief aan gebruikers wordt overgedragen, stelt NWO-domein TTW in overleg met de projectleiders per onderzoeksproject een gebruikerscommissie in. In principe zullen de gebruikerscommissies tweemaal per jaar bijeenkomen: één keer per project afzonderlijk en één keer gezamenlijk per programma. Meer informatie over de gebruikerscommissies kunt u vinden in de brochure 'Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017', op www.nwo.nl/ttw-aanvrager.

Startgesprek en Kick-off bijeenkomst

Kort na de honorering van een programma vindt bij TTW een startgesprek plaats met de programmaleider en programmamanager.

Kort na de start vindt een kick-off-bijeenkomst plaats met alle projectleiders, onderzoekers en gebruikers. Hiervoor dient in het project 'Governance' budget gereserveerd te worden. De kick-off kan ook gefaseerd plaatsvinden:

- Een eerste kick-off bijeenkomst met de (belangrijkste) partners, dus nog zonder de onderzoekers.
- Een grote startbijeenkomst als de (meeste) onderzoekers aangenomen zijn.
- Een aparte kennismakingsevent de tijdelijk aangestelde onderzoekers.

4.4 Monitoring, Open Access, datamanagement en Nagoya Protocol

Monitoring en evaluatie

Om vooraf inzicht te krijgen in de resultaten van een programma en projecten, de voortgang te monitoren en verantwoording af te leggen, zullen een aantal KPI's (Key performance indicators) worden geformuleerd, zoals bijvoorbeeld het aantal betrokken (MKB)

ondernemingen en zichtbare kennisoverdrachtsmomenten. Deze zullen in het verplichte format voor programmavoorstellen (Fase 3) worden opgenomen. Hierover dient in de voortgangsrapportages en in het eindverslag te worden gerapporteerd.

Open Access

Alle wetenschappelijke publicaties van onderzoek dat is gefinancierd op basis van toekenningen voortvloeiend uit deze call for proposals dienen onmiddellijk (op het moment van publicatie) wereldwijd vrij toegankelijk te zijn (Open Access). Er zijn verschillende manieren voor onderzoekers om Open Access te publiceren. Een uitgebreide toelichting hierop vindt u op www.nwo.nl/openscience.

Datamanagement

Bij goed onderzoek hoort verantwoord datamanagement. NWO wil dat onderzoeksdata die voortkomen uit met publieke middelen gefinancierd onderzoek zo veel mogelijk 'vrij' en duurzaam beschikbaar komen voor hergebruik door andere onderzoekers. NWO wil bovendien het bewustzijn bij onderzoekers over het belang van verantwoord datamanagement vergroten. Aanvragen dienen daarom te voldoen aan het datamanagementprotocol van NWO. Dit protocol bestaat uit twee stappen:

1. Datamanagementparagraaf

De datamanagementparagraaf maakt deel uit van de onderzoeksaanvraag. De datamanagementparagraaf in de aanvraag wordt echter niet beoordeeld en derhalve ook niet meegewogen in de beslissing om een aanvraag al of niet toe te kennen.

Onderzoekers dienen vier vragen te beantwoorden over datamanagement binnen hun beoogde onderzoeksproject. Hij of zij wordt dus gevraagd reeds voor aanvang van het onderzoek te bedenken hoe de verzamelde data geordend en gecategoriseerd moeten worden zodat zij vrij beschikbaar kunnen worden gesteld. Vaak zullen al bij het tot stand komen van de data en de analyse daarvan maatregelen getroffen moeten worden om opslag en deling later mogelijk te maken. Onderzoekers kunnen zelf aangeven welke onderzoeksdata zij voor opslag en hergebruik relevant achten.

2. Datamanagementplan

Na honorering van een aanvraag dient de onderzoeker de datamanagementparagraaf uit te werken tot een datamanagementplan. Het datamanagementplan is een concrete uitwerking van de datamanagementparagraaf. De onderzoeker beschrijft in het plan of gebruik gemaakt wordt van bestaande data of dat het om een nieuwe dataverzameling gaat en hoe de dataverzameling dan FAIR: vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar gemaakt wordt. Uiterlijk 4 maanden na honorering van de aanvraag moet dat plan via ISAAC zijn ingediend bij NWO. NWO keurt het plan zo snel mogelijk goed. Goedkeuring van het datamanagementplan door NWO is voorwaarde voor de subsidieverlening. Het plan kan tijdens het onderzoek worden bijgesteld.

Meer informatie over het datamanagementprotocol van NWO staat op:

www.nwo.nl/datamanagement.

Nagoya Protocol

Het Nagoya Protocol is op 12 oktober 2014 van kracht gegaan en zorgt voor een eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit het gebruik van genetische rijkdommen (Access and Benefit Sharing; ABS). Onderzoekers die voor hun onderzoek gebruikmaken van genetische bronnen in/uit het buitenland dienen zich op de hoogte te stellen van het Nagoya Protocol (www.absfocalpoint.nl). NWO gaat er vanuit dat zij de noodzakelijke acties ten aanzien van het Nagoya Protocol nemen.

5 Contact

Voor inhoudelijke vragen over Perspectief en deze call for proposals neemt u, via ttw-perspectief@nwo.nl contact op met de coördinatoren van Perspectief:

Dr. ir. Anke Stekelenburg

NWO-domein TTW

Tel: 030-6001 314

E-mail: a.stekelenburg@nwo.nl

Dr. ing. Lise de Jonge

NWO-domein TTW

Tel: 030-6001 223

E-mail: l.dejonge@nwo.nl

Drs. Bastiaan de Jonge

NWO-domein TTW

Tel: 030-6001 273

E-mail: b.dejonge@nwo.nl

Secretariële

Ondersteuning

Cora Heesakkers

NWO-domein TTW

Tel: 030-6001 304

E-mail: c.heesakkers@nwo.nl

6 Tijdspad Perspectief

FASE 1: Programma-initiatieven	
Activiteit	Datum/periode
Openstelling	Maandag 1 oktober 2018
Deadline publicatie programma-initiatieven op NWO-domein TTW website	Dinsdag 6 november 2018, 14.00 uur CET
Deadline insturen formulier passendheid Topsectoren, thema's/maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën.	Dinsdag 6 november 2018, 14.00 uur CET
Eventuele organisatie matchmakingbijeenkomst	Vóór vrijdag 16 november 2018
FASE 2: Programma-ontwerpen	
Activiteit	Datum/periode
Deadline indienen programma-ontwerpen	Donderdag 6 december 2018, 14.00 uur CET
Bericht van in behandeling/uit behandeling	Voor dinsdag 18 december 2018
Beoordeling en prioritering door commissies	December 2018 - februari 2019
Bestuursbesluit programma-ontwerpen	Medio februari 2019
Bekendmaking besluit aan indieners	Binnen 5 dagen na bestuursbesluit
FASE 3: Programmavoorstellen	
Activiteit	Datum/periode
Programma-ontwerpen uitwerken tot programmavoorstellen	Eind februari – half mei 2019
Deadline indienen programmavoorstellen	Donderdag 16 mei 2019; 14.00 uur CET
Beoordeling door (internationale) referenten	Eind mei – begin september 2019
Weerwoord hoofdaanvragers	Begin september – half september 2019
Interviewronde met indieners / prioritering door beoordelingscommissie	Medio oktober 2019
Bestuursbesluit programmavoorstellen 2019	8 november 2019
Bekendmaking besluit aan hoofdaanvragers	Binnen 5 dagen na bestuursbesluit
Bij aanpassingen: Projectbegrotingen in bestuur	December 2019

7 Bijlagen en relevante verwijzingen

De volgende bijlagen zijn van toepassing voor Perspectief 2018/2019. Deze vind u in de PDF die met deze call op de financieringspagina van het Perspectief instrument is gepubliceerd (via www.nwo.nl/perspectief).

- Beleid Intellectual Eigendom (IE)
- Toelichting criteria Cofinanciering
- Voorbeeldberekeningen cofinanciering
- Vereisten aan steunbrieven
  - Vereisten steunbrieven Fase 2
  - Voorbeeldbrief support letter Fase 2
  - Vereisten steunbrieven Fase 3
  - Sjabloon steunbrief fase 3
- Richting van de vragen aan referenten (expert-reviewers)
- Technology Readiness Level
- Datamanagementparagraaf

Links

- [Aanvragen Perspectief-programma](http://www.nwo.nl/perspectief) (Fase 2 Perspectief_format_programmadesign_2018-2019 en vanaf februari 2018 Fase 3 format programmavoorstel):
<http://www.nwo.nl/perspectief>
- [Overzicht met categorieën met sleuteltechnologieën](http://www.nwo.nl/ket)
www.nwo.nl/ket
- Hulpblad Financiële planning Fase 2
<http://www.nwo.nl/perspectief>
- [NWO Subsidieregeling 2017:](http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager)
<http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager>
- Brochure '[Richtlijnen Gebruikerscommissie NWO-domein TTW 2017](http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager)':
<http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager>
- [Gedragscode belangenverstrengeling:](http://www.nwo.nl/documents/nwo/juridisch/gedragscode-belangenverstrengeling-nwo)
<http://www.nwo.nl/documents/nwo/juridisch/gedragscode-belangenverstrengeling-nwo>
- [Vaste TTW-tarieven salaristabellen:](http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager)
<http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager>
- [Uurtarieven voor bijdragen in natura door derden in de vorm van metingen:](http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager)
<http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager>
- [TTW-Cleanroomregeling:](http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager)
<http://www.ttw.nwo.nl/nl/content/aanvrager>
- [Nagoya Protocol:](https://www.cbd.int)
<https://www.cbd.int>
- [Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek \(NWO\):](http://www.nwo.nl)
<http://www.nwo.nl>
- Open Access:
www.nwo.nl/beleid/open+science

Uitgave:

Nederlandse Organisatie voor
Wetenschappelijk Onderzoek

Bezoekadres:

Locatie Den Haag
Laan van Nieuw Oost-Indië 300
2593 CE Den Haag

Locatie Utrecht
Van Vollenhovenlaan 661
3527 JP Utrecht

Oktober 2018